gemeente Den Helder

Raadsinformatiebrief

Nr. RI17.0120 (2017)

Betreft: Moties inzake armoedeval en afschaffen eigen bijdrage WMO

Aan de leden van de Gemeenteraad

In het voorjaar 2017 hebben raadsfracties twee moties ingediend, die na toezegging van het college zijn ingetrokken. De moties hebben betrekking op het tegengaan van de armoedeval en het realiseren van een lastenverlichting in de eigen bijdrage voor de WMO. Middels deze brief willen wij u informeren over de wijze waarop wij de toezeggingen nakomen.

Armoedeval

In het najaar van 2017 heeft onderzoeksbureau KWIZ wegens onvoldoende inzicht in het al dan niet bestaan en ontstaan van een armoedeval onderzoek gedaan naar de armoedeval in Den Helder.

Resultaten onderzoek

Het onderzoek toont aan dat er *zeer beperkt* sprake is van een armoedeval. Wanneer het bruto inkomen van inwoners met een laag inkomen stijgt, stijgt voor vrijwel iedereen ook het netto besteedbaar inkomen. De stijging van het netto besteedbaar inkomen is echter *niet evenredig* aan de bruto stijging. Een stijging van 10% van het bruto inkomen leidt niet tot een groei van 10% van het netto inkomen. Dat is inherent aan de systematiek van toeslagen vanuit het Rijk en het gemeentelijk armoedebeleid, waardoor het inkomen wordt aangevuld voor de groep burgers met de lage inkomens. Er is een uitzondering. Meerpersoonshuishoudens met en zonder kinderen van wie het inkomen groeit van 120% naar 130% van het wettelijk sociaal minimum. Zij houden na aftrek van de vaste lasten minder geld over om vrij te besteden dan daarvoor. Dat komt doordat het Rijk en de gemeenten tegelijkertijd de verstrekkingen terugbrengen.

Het onderzoek toont aan dat er afhankelijk van de samenstelling van het huishouden verschillen zijn tussen zowel de toeslagen als de verstrekkingen waar burgers aanspraak op kunnen maken. Alleenstaande ouders ontvangen vanuit het Rijk de meeste en hoogste bijdrages, gevolgd door meerpersoonshuishoudens met kinderen en pensioengerechtigde meerpersoonshuishoudens. Alleenstaanden ontvangen de minste bijdragen. Ook vanuit de gemeente Den Helder ontvangen gezinnen met kinderen de meeste bijdragen en alleenstaanden het minst. Dat leidt er ook toe dat het netto inkomen van alleenstaanden het snelst stijgt bij een groei van het bruto inkomen.

Wat betreft de gevolgen voor werkaanvaarding is het van belang dat 41% van de inwoners met een laag inkomen afhankelijk is van een bijstandsuitkering. Zij zullen er bij werkaanvaarding dus bijna altijd netto op vooruit gaan. We willen erop wijzen dat er meer prikkels zijn voor het aanvaarden van werk uit een uitkeringssituatie dan alleen een evenredige groei van het bruto en netto inkomen. Betaald werk leidt onder andere tot meer vrijheid en zelfstandigheid, minder overheidsbetrokkenheid en meer sociale contacten.

Belangrijke kanttekening bij de resultaten: de cijfers zijn erop gebaseerd dat huishoudens gebruik maken van alle beschikbare toeslagen en regelingen.

Vervolg resultaten onderzoek

Wethouder Van der Paard heeft bij het toezeggen van de motie al aangegeven dat er thans geen financiële middelen beschikbaar zijn om zo nodig de armoedeval te dempen.
Zoals u weet staan de uitgaven van het sociaal domein onder druk door stijgende lasten en dalende inkomsten. De zogenaamde ‘kruisende lijnen’. Dat betekent dat wij met een andere visie kijken naar (nieuwe) uitgaven, namelijk met het perspectief dat de investering van vandaag, morgen of overmorgen iets oplevert wat de maatschappelijke kosten voor de gemeente beïnvloed. Deze visie is ook leidend voor het al dan niet aanpakken van de *onevenredige groei* van het inkomen voor inwoners met een laag inkomen. De resultaten van het onderzoek tonen aan dat het tegengaan vraagt om maatwerk en geen generieke uitbreiding van het armoedebeleid. Dat laatste zou leiden tot hoge extra kosten zonder dat wij weten wat dat op een later moment oplevert. Wij stellen een drieledige aanpak voor.

Ten eerste willen we verder onderzoeken en uitwerken hoe wij meer maatwerk kunnen borgen in ons armoedebeleid. Dat past binnen de visie op het sociaal domein en de doelstellingen van het armoedebeleid, namelijk om ook voor deze inwoners mogelijkheden te creëren om mee te doen in de samenleving.

Daarnaast willen wij meer bekendheid geven aan de al bestaande uitstroompremie. De uitstroompremie is vastgesteld in de re-integratieverordening en stelt dat inwoners die duurzaam uitstromen nadat zij langdurig een uitkering hebben ontvangen een uitstroompremie ontvangen van € 750, -. Voor de exacte regels rondom deze premie verwijzen wij u naar de re-integratieverordening.

Onze belangrijkste partner op dit onderwerp is echter de Rijksoverheid omdat inkomensbeleid is voorbehouden aan het Rijk. In het nieuwe regeerakkoord staat dat de regering met gemeenten in gesprek wil gaan om de armoedeval voor inwoners tegen te gaan. Wij willen hierbij aansluiten en samen met het Rijk de mogelijkheden onderzoeken. Wanneer wij in gesprek gaan, doen wij dat met de resultaten van dit onderzoek in de hand en willen in het bijzonder aandacht vragen voor de situatie van meerpersoonshuishoudens. Wij zijn ervan overtuigd dat dit leidt tot de meest zorgvuldige oplossing voor deze inwoners.

Lastenverlichting eigen bijdrage WMO

Afschaffen van de eigen bijdrage betekent op basis van de regeling 2017 een structureel effect van € 700.000 (excl. Beschermd wonen) per jaar. Uit onderzoek naar de onderbesteding en op basis van onze eigen prognoses blijkt dat er na 2018 tekorten ontstaan, hetgeen bekend staat als de 'kruisende lijnen'. Ook hier zoeken we niet naar generieke maatregelen, maar naar maatwerk wat op een later moment de maatschappelijke kosten positief beïnvloed. Het afschaffen van de eigen bijdrage voor de genoemde doelgroep past hier niet in.

Voor de groep inwoners met een inkomen tot 120% van het wettelijk sociaal minimum geldt dat zij een factuur krijgen voor de eigen bijdrage WMO. Die kunnen zij declareren als bijzondere bijstand of als onderdeel van gemeentepakket bij Univé. Deze systematiek vinden wij niet klantvriendelijk. We brengen in beeld wat er voor nodig is om dit te stoppen.

De nieuwe regering is voornemens de eigen bijdrage voor WMO voorzieningen te beperken tot een vast bedrag van € 17,50 per periode van vier weken. De bijdrage wordt hiermee onafhankelijk van het inkomen, vermogen en het aantal WMO voorzieningen. Dit betekend een forse lastenverlichting voor de midden- en hoge inkomens. Het is de bedoeling dat dit ingaat op 1 januari 2019. In een reactie laat de VNG weten dat er daardoor rekening moet worden gehouden met een (forse) toename van het aantal zorgvragen wat leidt tot hogere kosten voor gemeenten aan WMO voorzieningen. We willen afwachten wat de reikwijdte is van het nieuwe regeerakkoord op dit onderwerp en vervolgens op de nieuwe situatie zo nodig acteren.

Den Helder, 31 oktober 2017.

Burgemeester en Wethouders van Den Helder,

MINUUT

burgemeester
Koen Schuiling

MINUUT

secretaris
Robert Reus